Zastoupení Jihočeského a Královéhradeckého kraje v Bruselu

Kateřina Kuthanová

Azylová politika EU

Závěrečná práce

Brusel 2016

Obsah

Úvod ... 3
1. Azylová politika EU ... 4
2. Azyl ... 6
2.1. Definice azylu ... 6
2.2. Rozdíl mezi azylem a statusem uprchlíka ... 6
2.3. Institut azylu jako ústavní zvyklost a výraz suverenity ... 6
2.4. Druhy azylu ... 8
2.4.1. Teritoriální azyl ... 8
2.4.2. Extra-teritoriální azyl ... 9
3. Definice pojmů „migrant“, „žadatel o azyl“ a „uprchlík“ ... 10
3.1. Migrant ... 10
3.1.1. Vnitřní a vnější migrant ... 10
3.1.2. Migrant z důvodu bezpečnosti a ekonomický migrant ... 10
3.2. Žadatel o azyl ... 11
3.2.1. Azylant ... 11
3.3. Uprchlík ... 11
4. Dublinská konvence, Směrnice o azylovém řízení a Úmluva o právním postavení uprchlíků ... 13
4.1. Dublinská konvence ... 13
4.2. Směrnice o azylovém řízení ... 13
4.3. Úmluva o právním postavení uprchlíků ... 14
5. Udělování azylu ... 15
5.1. Proces udělování azylu ... 15
Závěr ... 18
Seznam zdrojů a použité literatury ... 19

Úvod

Člověk již od nepaměti vyhledával útočiště, jak z důvodů úniku před přírodními katastrofami, tak před jiným člověkem, kterému se znelíbil. Neklid či strach o jeho život či život jeho bližních ho nutil k útěku do bezpečí.

Vývoj azylového práva je však spjatý až se vznikem prvních států ve starověku. Na rozdíl od dnešní doby se azyl zpočátku uděloval pouze osobám, které se nijak neprovinily politickými činy. Ty byly totiž považovány za zcela nejzávažnější, a tudíž byly z azylové ochrany vyňaty. Útočištěm se pronásledovanému člověku stávala zprvu náboženská místa, jako byly kostely a chrámy, na které se nevztahovala světská působnost, a tak tam ani nedosáhly žádné světské zákony. Byla to místa, kde se hříšník své viny zbavoval například pokáním.[1] Až v 16. století, v době reformace, byl vytvořen azyl politický, obdobný tomu, jak ho v současné době vnímáme my.[2]

Snahou této práce je definovat současnou azylovou politiku Evropské unie jako takovou, přesně vymezit pojem „azyl“ a porovnat jej se „statusem uprchlíka“, zároveň vysvětlit rozdíl mezi pojmy „migrant“, „žadatel o azyl“ a „uprchlík“, které jsou spolu s předchozími dvěma pojmy v kontextu současné tzv. uprchlické krize velmi často zaměňovány, a to jak občany Evropské unie, tak i samotnými médii.

Prostor je věnován i třem zásadním dokumentům, které upravují azylovou politiku Evropské unie, a to Dublinské konvenci, Směrnicím o azylovém řízení a Úmluvě o právním postavení uprchlíků.

Na závěr je detailně popsán proces udělování azylu v rámci Společného evropského azylového systému (CEAS), který byl zaveden Evropskou unií v roce 1999.

[1] Balga, Azylové právo, s. 9
[2] tamtéž, s. 10

1. Azylová politika EU

Azylová politika EU spočívá v uskutečnění jednotné azylové a uprchlické politiky v rámci všech státu EU. Státy EU však mohou zároveň zastávat i své vlastní pozice, což se významně projevilo právě v souvislosti s tzv. uprchlickou krizí, která vypukla v roce 2015.

Společná azylová politika pak spočívá především v systému Eurosur („European border surveillance systém“, Evropský systém ostrahy hranic), což je monitorovací systém, který na základě národních koordinačních center informuje státy schengenského prostoru včetně Bulharska, Rumunska a Chorvatska o migraci a uprchlících.[3]

Monitorovací systém pak zajistí nasazení dronů (bezpilotních letadel), či pobřežních senzorů a satelitních systémů, které mají za úkol kontrolu nelegální migrace v členských státech Evropské unie. Primárně Eurosur slouží k výměně informací a podpoře kooperace s dalšími institucemi a subjekty EU.[4]

Činnost systému Eurosur (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1052/2013, kterým se zřizuje Evropský systém ostrahy hranic) je specifikována následovně*: „EUROSUR poskytne těmto orgánům a agentuře infrastrukturu a nástroje potřebné ke zlepšení jejich situační orientace a schopnosti reakce na vnějších hranicích členských států Unie (dále jen „vnější hranice“) pro účely odhalování nedovoleného přistěhovalectví a přeshraniční trestné činnosti, předcházení těmto jevům a boje proti nim, jakož i za účelem přispění k zajištění ochrany a záchrany životů migrantů.“*[5] Podle nařízení zřídily jednotlivé státy EU svá vlastní, národní koordinační centra.

Tento program je kritizován z mnoha stran především kvůli tomu, že upřednostňuje výměnu informací před vlastní záchranou životů uprchlíků.

Za monitorovací systém a kontrolu je pak zodpovědná agentura Frontex (Evropská agentura pro řízení vnějších hranic; Nařízení Rady č. 2007/2004 o zřízení Evropské agentury pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie), která

[3] http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border-crossing/eurosur/index_en.htm
[4] tamtéž
[5] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1052&from=EN

byla založena roku 2004 s hlavním sídlem ve Varšavě. Úkolem agentury Frontex je *„zlepšení koordinace operativní spolupráce mezi členskými státy v oblasti řízení vnějších hranic.“*[6]

[6] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:l33216

2. Azyl

2.1. Definice azylu

Azyl je definován jako ochrana, kterou udílí stát na svém území (nebo na jiném místě pod kontrolou jeho orgánů) osobě, která ho vyhledá.[7] Azyl se poskytuje lidem, kteří prchají před pronásledováním nebo vážnou újmou.[8]

2.2. Rozdíl mezi azylem a statusem uprchlíka

Azyl se liší od statusu uprchlíka tím, že vytváří institut ochrany, zatímco status uprchlíka se vztahuje pouze na konkrétní osobu.[9] Dále rozdíl spočívá v jejich pomíjivosti či nepomíjivosti. Zatímco azyl vytváří právo na trvalý pobyt v zemi, kde byl udělen, tak status uprchlíka zaniká poté, co jeho nositeli už v zemi, ze které utekl, žádné nebezpečí nehrozí. Tudíž se na rozdíl od azylanta musí do své země vrátit.

2.3. Institut azylu jako ústavní zvyklost a výraz suverenity

Často je tato duální povaha struktury obou výše zmíněných institutů v ústavních zvyklostech jednotlivých zemí vnímána jako určitá konceptualizace azylu jakožto práva individua, které je těsně spojeno s bojem za demokracii.[10] Azyl vytváří ochranu, kterou stát udílí jednotlivci na jeho území (teritoriální azyl) nebo na nějakém jiném místě pod kontrolou některých z jeho orgánů (jako např. diplomatické prostory a válečná plavidla).[11]

Evropské státy ale tento rozdíl mezi uprchlíkem a azylantem často nerozlišují, a to tím, že termín azyl používají téměř výhradně ve spojení se statusem uprchlíka. Následně se pak logicky snaží vyvinout nové, alternativní instituce jakou je například přechodné opatření tzv. dočasné ochrany („Temporary Protection“). Status uprchlíka je tedy často zaměňován za azyl jako takový, především v definici uprchlíka jako někoho, kdo disponuje určitým souborem práv, benefitů a závazků, které vyplývají právě z jeho pozice osoby, jíž byl onen status uprchlíka uznán. Snaha a pokus omezit institut azylu pouze na uprchlíky ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků („Convention relating to the Status of Refugees“ neboli „Refugee Convention“) vede k vytvoření další instituce, tzv. podpůrné ochrany („Subsidiary Protection“), jíž je i mezinárodní ochrana[12].

---

[7] https://www.jstor.org/stable/2213924?seq=1#page_scan_tab_contents, s. 15
[8] Evropská komise, http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/infographics/ceas/ceas_infographics_550px.png
[9] Asylum as a General Principle of International Law, http://ijrl.oxfordjournals.org/content/27/1/3.full
[10] tamtéž
[11] tamtéž
[12] tamtéž

Naopak nekontroverzní je právě povaha azylu z pohledu suverenity jednotlivých států. Udělení azylu je totiž v těchto koncepcích vnímáno jako suverénní právo státu. Stát tedy může (není jeho povinností) právo azylu udělit, je to jen na jeho vlastním uvážení. Udělení azylu se tak stává určitým výrazem suverenity státu, aniž by například bylo považováno za nepřátelský akt vůči ostatním státům, které tak neučiní. Už článek 1 deklarace Spojených národů o teritoriálním azylu např. uvádí: *„Asylum granted by the State, in the exercise of its sovereignty […] shall be respected by all other States.“*[13][14]

Nejinak je tomu například i v českém právu. Článek 43 Listiny základních práv a svobod ČR uvádí: *„Česká a Slovenská Federativní Republika poskytuje azyl cizincům pronásledovaným za uplatňování politických práv a svobod. Azyl může být odepřen tomu, kdo jednal v rozporu se základními lidskými právy a svobodami.“*[15] Opět si všimněme formulace, ve které zcela chybí modální sloveso muset: *„Česká republika poskytuje[…]“*. Článek 16a odstavec 1 německé ústavy (tzv. Grundgesetz) podobně uvádí: *„Politisch Verfolgte genießen Asylrecht.“*[16][17] Dále například i ve článku 53-1 francouzské ústavy (tzv. Constitution du 4 octobre 1958) se píše: *„ …les autorités de la République ont toujours le droit de donner asile à tout étranger persécuté en raison de son action en faveur de la liberté ou qui sollicite la protection de la France pour un autre motif.“*[18][19]

Otázka azylu je stále ještě aktuální a debata ohledně jeho podstaty a obsahu zůstává i nadále kontroverzí. Právo na azyl je tedy v mezinárodním právu stále častěji zahrnováno do základních lidských práv.

Na rozdíl od azylu je status uprchlíka z vlastní povahy pouze dočasný a trvá tak dlouho, dokud trvají okolnosti, které individuum přiměly opustit svou vlast a díky nimž mu byl přiznán uprchlický status. Právě ona dočasnost je důležitá. Podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků („Refugee Convention“) ale existuje možnost i permanentního trvání, když v článku

[13] Declaration on Territorial Asylum, http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/2312(XXII)
[14] Překl.: Azyl, který byl udělený státem, v rámci jeho suverenity […] bude respektován všemi ostatními státy.
[15] Listina základním práv a svobod, http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html
[16] http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/gg/gesamt.pdf
[17] Překl.: Politicky pronásledovaní požívají práva na azyl…
[18] http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/root/bank_mm/constitution/constitution.pdf
[19] Překl.: … orgány Francouzské republiky mají vždy právo poskytnout azyl kterémukoli cizinci, který je za svůj čin vstříc svobodě pronásledován nebo který hledá ochranu Francie z nějakého jiného důvodu.

34 mluví o udělování státního občanství (naturalization*): „The Contracting States shall as far as possible facilitate the assimilation and naturalization of refugees. They shall in particular make every effort to expedite naturalization proceedings and to reduce as far as possible the charges and costs of such proceedings.“*[20][21] Důležitost této představy bývá často přehlížena. Její relevance spočívá v uznání, že součástí závazků jednotlivých států vůči uprchlíkům je každý pokus, každá snaha o jejich plnou integraci do politického společenství státu, ve kterém byl uprchlíkům udělen azyl. *„The inclusion of this article among the provisions of the Refugee Convention (immediately after the prohibition of refoulement) seeks to restore the legal bond between the individual and the state, which had been previously severed by persecution and flight, and thus correct the 'anomaly' that refugee status actually represents.“*[22][23]

2.4. Druhy azylu

V současnosti se setkáváme se dvěma hlavními druhy azylu, a to s azylem územním (teritoriálním) a azylem diplomatickým (extra-teritoriálním).

2.4.1. Teritoriální azyl

Teritoriální, neboli územní azyl, je azylem, který zajišťuje stát na svém území. Teritoriální azyl se obvykle neuděluje běžným zločincům. Je zkoncipován a používán především pro ochranu osob obviněných z politických zločinů, jako je vlastizrada, zběhnutí (dezerce), pobuřování, či kvůli tomu, že se jedná o uprchlíky z náboženských důvodů.[24]

Výjimku z poskytování azylu politicky pronásledovaným osobám zavedla v roce 1854 Belgie formou tzv. belgické atentátní klauzule, a to po pokusu o atentát na tehdejšího francouzského císaře Napoleona III. Tato klauzule neuznává vraždu hlavy cizího státu (či členů jeho rodiny) za politický trestní čin, nýbrž za závažný čin kriminální povahy, a tudíž se na jeho pachatele nevztahuje právo na azylovou ochranu a nic nebrání jeho vydání.[25]

[20] Asylum as a General Principle of International Law, http://ijrl.oxfordjournals.org/content/27/1/3.full
[21] Překl.: Smluvní státy ulehčí asimilaci a naturalizaci uprchlíků, jak jen to bude možné. Vynaloží všechno úsilí zejména na urychlení průběhu naturalizace a snížení výdajů a nákladů na tento proces.
[22] tamtéž
[23] Překl.: Zahrnutí tohoto článku mezi ustanovení Úmluvy o právním postavení uprchlíků (ihned po zákazu „navrácení“) se snaží o obnovení právního pouta mezi jednotlivcem a státem, které se před tím přerušilo kvůli pronásledování či útěku, a napravuje tak „anomálie“, které status uprchlíka vlastně představuje.
[24] http://internationallawu.blogspot.be/2012/11/asylum.html, překl. kk
[25] http://theses.cz/id/56v74w/45029-216052405.pdf, s. 22

2.4.2. Extra-teritoriální azyl

Extra-teritoriální azyl, neboli diplomatický azyl, je azylem, který stát nezajišťuje na svém fyzickém území, ale zajišťuje ho na svém pomyslném, teoretickém území, jako je velvyslanectví, konzulární prostory či válečné lodě.[26]

Teritoriální azyl se tedy od diplomatického liší tím, že není poskytován v prostorách např. velvyslanectví, ale na území (teritoriu) státu, na které musí zájemce o azyl nejdříve proniknout, než o něj zažádá.

[26] tamtéž

3. Definice pojmů „migrant“, „žadatel o azyl“ a „uprchlík“

Jelikož tyto tři zdánlivě podobné pojmy jsou v současnosti často zaměňovány, a to jak evropskými občany, tak i samotnými médii, je tato kapitola věnovaná vysvětlení těchto základních pojmů.

3.1. Migrant

„Pojem migrant odkazuje na osobu, která opustí jednu zemi nebo region, aby se usadila v jiné zemi nebo regionu, často proto, že hledá lepší podmínky k životu.“[27] Jedná se tedy o širší pojem pro imigranta (přistěhovalce; osobu, která do nějaké země přijela) a emigranta (vystěhovalce; osobu, která z některé země odjela). Oba dva typy migrantů tedy naznačují, že se jedná o osoby, které svou zemi opustily, avšak záleží na tom, zda se na to díváme z pohledu země, do které migrant přijíždí (imigrant) nebo z pohledu země, kterou opouští (emigrant).

3.1.1. Vnitřní a vnější migrant

Podle toho, zda osoba opustila zemi nebo region v rámci jedné země, dělíme migranty na migranty vnitřní a migranty vnější:

3.1.1.1. Vnitřní migrant

Vnitřním migrantem je migrant, který se pohybuje v rámci jednoho státu za hranice určité administrativní jednotky (např. kraje/regiony, obce, města, atd.).[28]

3.1.1.2. Vnější migrant

Vnějším migrantem je migrant, který překračuje hranice státu.[29]

3.1.2. Migrant z důvodu bezpečnosti a ekonomický migrant

Dále můžeme migranty dělit do dvou skupin podle důvodu jejich migrace:

3.1.2.1. Migrant z důvodu bezpečnosti

Migrant z důvodu bezpečnosti je *„osobou, která je k odchodu ze své země donucena. Ať už kvůli tomu, že její život anebo obživa jsou ohroženy, nebo z příčin zaviněných přírodou či přímo člověkem (přírodní katastrofy, chemické či jaderné katastrofy, hladomor, ...).“*[30]

---

[27] Asylum and Migration Glossary – A tool for better comparability, European Migration Network. January 2010. S. 91. Překl. kk

[28] http://www.demografie.info/?cz_migrace

[29] tamtéž

[30] Asylum and Migration Glossary – A tool for better comparability, European Migration Network. January 2010. S. 101. IOM Glossary on Migration. Překl. kk

3.1.2.2. Ekonomický migrant

Ekonomický migrant je *„osobou, která svou zemi opustí čistě z ekonomických důvodů (není tedy v žádném případě spojen s definicí uprchlíka) či za účelem nalezení materiálního vylepšení svého živobytí. Ekonomičtí migranti nespadají do kritérií pro status uprchlíka, a proto nemají nárok na udělení mezinárodní ochrany jako uprchlíci.“*[31] Tudíž na rozdíl od migranta z důvodu bezpečnosti je ekonomický migrant osobou, která odchází do jiného státu víceméně dobrovolně. Nehrozí jí žádné nebezpečí ani nepropadá oprávněnému strachu například o život.

3.2. Žadatel o azyl

Žadatelem o azyl (nyní žadatel o udělení mezinárodní ochrany) se rozumí *„člověk, který o sobě tvrdí, že je uprchlíkem*[32] *a žádá mezinárodní ochranu před pronásledováním nebo nebezpečím vážné újmy v zemi původu. Každý uprchlík je tedy nejprve žadatelem, ale ne každý žadatel bude nakonec uznán uprchlíkem. V době, kdy člověk čeká, zda jeho žádosti bude vyhověno či nikoli, hovoříme o ‚žadateli o azyl' či ‚žadateli o mezinárodní ochranu'.“*[33] Jedná se tedy o státního příslušníka tzv. třetí země, který si již podal žádost o azyl, ale dosud o ní nebylo pravomocně rozhodnuto. Pokud je jeho žádosti vyhověno, stává se z něho oficiálně azylant. Termín „žadatel o azyl" je často zaměňován za „uprchlíka" či „azylanta", a to nejen v České republice.[34]

3.2.1. Azylant

„Azylantem je cizinec, kterému byl udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.“[35]

3.3. Uprchlík

Podle čl. 1 kapitoly I Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 je uprchlík definován jako: *„Osoba, která se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je schopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti; totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti, nacházející se mimo zemi svého dosavadního pobytu následkem shora*

[31] Asylum and Migration Glossary – A tool for better comparability, European Migration Network. January 2010. S. 92. UNHCR Master Glossary of Terms. Překl. kk
[32] Myšleno migrant z důvodu bezpečnosti, ne mající status uprchlíka.
[33] Žadatelé o azyl, http://www.unhcr-centraleurope.org/cz/komu-pomahame/zadatele-o-azyl.html
[34] tamtéž
[35] Terminologický slovník, http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovnik.aspx

zmíněných událostí, a která vzhledem k výše uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit.“[36]

Přestože je ve zmíněných pojmech (migrant, žadatel o azyl a uprchlík) rozdíl, je potřeba si povšimnout, jak jsou spolu úzce propojeny. Migrant, který přechází z jednoho místa na druhé, může žádat o azyl, pokud se v zemi svého původu cítí ohrožen. Pokud je jeho žádosti vyhověno, je mu udělen azyl, a stává se tak azylantem s trvalým pobytem v zemi, kde o azyl zažádal.

Uprchlík má podobný status jako azylant, nicméně hlavní rozdíl mezi nimi spočívá v tom, že status uprchlíka je pomíjivý a poté, co v zemi, ze které např. kvůli nějakému konfliktu prchá, konflikt skončí, musí se do té země vrátit.

[36] Úmluva o právním postavení uprchlíků, http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/uprchlici.pdf, s. 1.

4. Dublinská konvence, Směrnice o azylovém řízení a Úmluva o právním postavení uprchlíků

4.1. Dublinská konvence

Nejdůležitějším pravidlem vyplývajícím z Dublinské konvence je to, že azylové řízení provádí stát, do kterého žadatel o azyl přicestuje jako první. Dublinskou konvencí[37] by mělo být dosaženo především toho, aby každému cizinci, který na území některého ze států, jenž tuto úmluvu podepsal, podá žádost o azyl, bylo garantováno uskutečnění azylového řízení.[38] Zároveň by touto úmluvou mělo být zamezeno tomu, aby se žadatel o azyl účastnil více jak jednoho azylového řízení v několika státech zároveň. O výměnu potřebných informací o žádostech o azyl a azylových řízeních se stará systém EURODAC, což je evropský automatizovaný, počítačový systém, který srovnává otisky prstů žadatelů o azyl.[39]

„Cílem dublinského systému[40] je eliminovat jev zvaný ‚asylum shopping', kdy řízení o žádosti cizince je vedeno současně nebo postupně několika členskými státy, do kterých se cizinec účelově přemísťuje, a současně předejít situaci označované jako ‚refugee in orbit', kdy se naopak žádný stát nepokládá za příslušný k meritornímu posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, neboť aplikuje princip třetí bezpečné země na členské státy Evropské unie, ve kterých žadatel o mezinárodní ochranu pobýval před příchodem do státu, který nyní žádost hodnotí."[41]

4.2. Směrnice o azylovém řízení

Směrnice o azylovém řízení (Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany) zavádí jednotný, společný postup pro přiznávání a odnímání mezinárodní ochrany.[42] Mimo jiné tato směrnice taktéž obsahuje koncept tzv. bezpečné země původu. Článek 31 Směrnice uvádí, že: *„Členské státy zajistí, aby řízení o posouzení žádosti bylo skončeno co nejdříve, […]."* V tomto článku je taktéž definováno, za jakých okolností může dojít ke zrychlenému řízení.

[37] Někdy nazývanou jako „Dublinská úmluva".
[38] http://www.euroskop.cz/gallery/5/1678-97721a87_d012_4d1b_962d_bc6949220d3f.pdf
[39] http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/asylum/identification-of-applicants/index_en.htm
[40] Dublinská konvence je též často nazývána „Dublinským systémem" (stejně jako „Dublinskou úmluvou").
[41] http://www.mvcr.cz/clanek/dublinsky-system.aspx
[42] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0032&from=CS

4.3. Úmluva o právním postavení uprchlíků

Jedná se o Úmluvu Organizace spojených národů z roku 1951 z Ženevy, která především definuje pojem uprchlík.[43] Úmluva nezakládá právo na azyl, ale řeší postavení uprchlíků v azylu.

[43] http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/uprchlici.pdf

5. Udělování azylu

V roce 1999 zavedla Evropská unie Společný evropský azylový systém (CEAS), jejímž cílem zajistit ochranu mezinárodního azylového práva v členských státech EU. Z tohoto důvodu mají všechny členské státy EU obdobný postup pro podávání žádosti o azyl.

5.1. Proces udělování azylu[44]

1. Poté, co žadatel o azyl vstoupí na území jednoho z členských států EU, jsou mu sejmuty otisky prstů a odeslány do databáze EURODAC. Tyto údaje pomáhají určit zemi příslušnou pro vyřízení žádosti o azyl. Dublinské nařízení stanovuje, že žádost o azyl musí být zpracována v první zemi, na kterou žadatel o azyl vstoupí.
2. Jakmile jsou otisky prstů zpracovány, určí se, který členský stát bude nakonec žádost o azyl posuzovat. Rozhodnutí spočívá na mnoha faktorech, včetně toho, zda má žadatel o azyl v členském státě EU příbuzné, zda má tato osoba vízum nebo povolení k pobytu či zda vstoupila na území Evropské unie legálně či nikoliv.
3. Zatímco žadatel o azyl čeká na rozhodnutí o jeho žádosti, jsou mu členské státy EU povinny poskytnout materiální podmínky přijetí, např. ubytování a stravu. Stanovuje to Směrnice o podmínkách přijímání. Podle kvalifikační směrnice má žadatel o azyl v průběhu celého procesu své žádosti právo na zaměstnání, vzdělání, zdravotní péči, sociální pomoc a další. Dále mu musí být zajištěna např. i bezplatná právní pomoc.
4. Poté žadatel o azyl dostane přiděleného referenta, který je obeznámen s právem EU a žadatele o azyl vyslechne za účelem, aby zjistil, zda splňuje podmínky pro status uprchlíka či doplňkové ochrany. Během tohoto výslechu má žadatel k dispozici tlumočníka.
5. Je-li žádost zamítnuta, může žadatel o azyl vůči tomuto rozhodnutí podat odvolání k soudu nebo se vrátit zpět do země svého původu. Pokud podá odvolání, je na soudu, aby rozhodl buď o vrácení žadatele do země jeho původu, nebo negativní „prvoinstanční“ rozhodnutí zrušil a žadateli o azyl přiznal status uprchlíka nebo status doplňkové ochrany.

   Celý proces žádosti by neměl trvat déle než šest měsíců.

Důležité je také zmínit, že jelikož je žádost o azyl ve všech členských státech jednotná, počet schválených žádostí je čistě na uvážení každého členského státu. To vysvětluje, proč

[44] Evropská komise, http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/infographics/ceas/ceas_infographics_550px.png

většina žadatelů o azyl zamíří raději do zemí jako je Německo či Švédsko, které mají nejvyšší míru přijatelnosti.[45] Podle Eurostatu, statistického úřadu Evropské unie, je však počet vyhovených žádostí zhruba třetinový.

[45] Agentura Reuters uvedla, že hlavními cílovými zeměmi žadatelů o azyl je Německo a Švédsko.

Zdroj: Evropská komise (Společný evropský azylový systém)

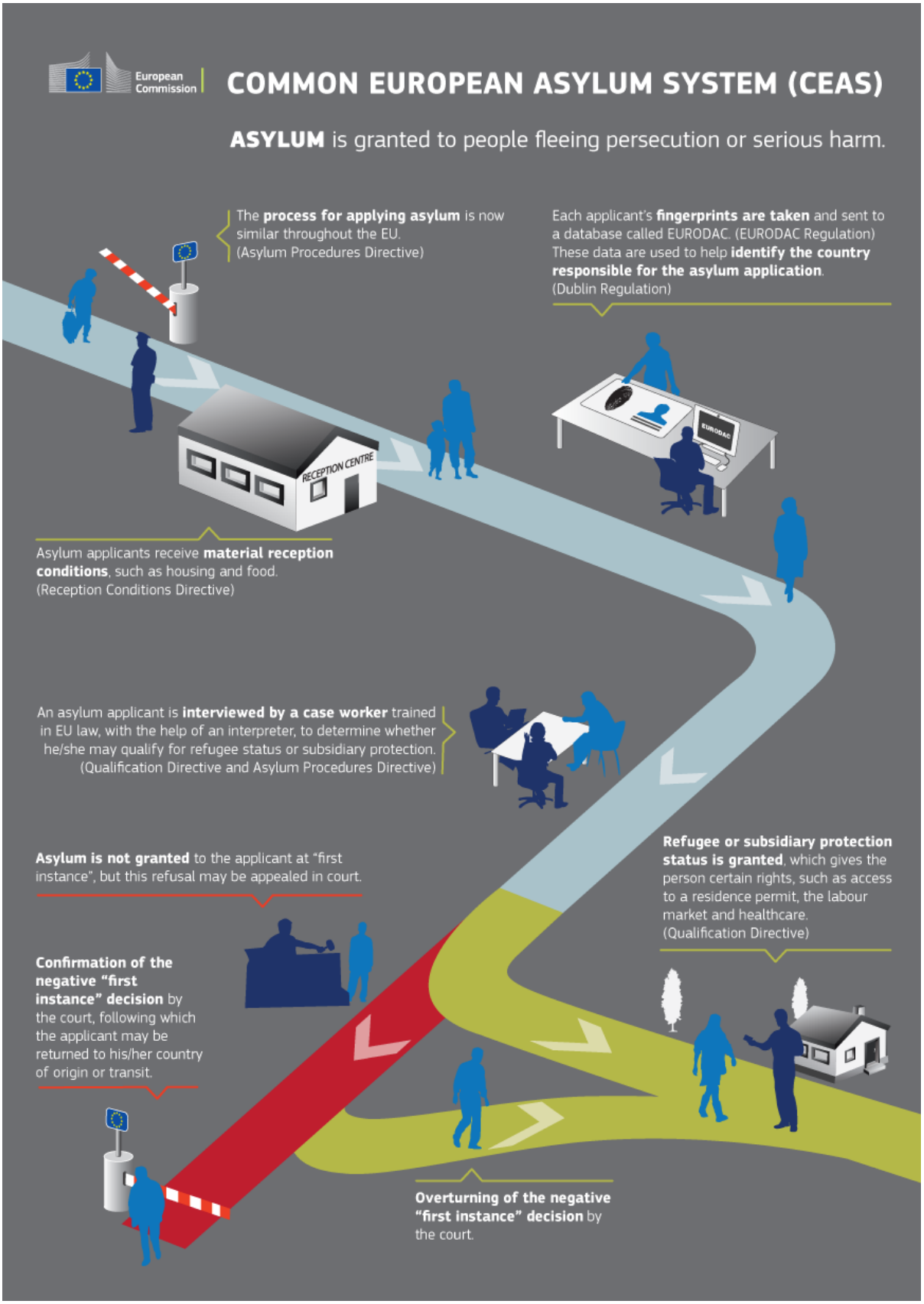

Závěr

Předložená práce, jež je prací závěrečnou, psanou v rámci praktické stáže vykonávané na Zastoupení Jihočeského a Královéhradeckého kraje v Bruselu, se zabývá tématem azylové politiky Evropské unie.

V úvodu této práce se věnuji rozdílu mezi ranou podobou azylu, který byl poskytován ve starověkém Řecku a Římu, a tou, se kterou se setkáváme v současnosti, posléze popisuji zamýšlený cíl této práce.

První kapitola je věnovaná představení jednotné azylové politiky Evropské unie, systému Eurosur, který monitoruje migrační a uprchlickou situaci a informuje o ní státy schengenského prostoru, a agentury Frontex, která má za úkol kontrolovat vnější hranice EU.

Druhá i třetí kapitola se zaměřuje na přesné vymezení a srovnání zásadních pojmů spojených s tématem této práce, jako je pojem „azyl“ a „status uprchlíka“, či „migrant“, „žadatel o azyl“ a „uprchlík“ i jejich druhů, jelikož se jedná o pojmy, které jsou v současné době (době tzv. uprchlické krize) velmi používány, ale často nesprávně, a jsou tak možná kvůli své zdánlivé příbuznosti zaměňovány. Ve druhé kapitole je přiblíženo zakotvené postavení institutu azylu v ústavních zvyklostech některých členských států EU či suverénní právo těchto členských států azyl udělit.

V předposlední, čtvrté kapitole je věnován prostor třem zásadním dokumentům, které upravují azylovou politiku Evropské unie, a to Dublinské konvenci, Směrnicím o azylovém řízení a Úmluvě o právním postavení uprchlíků.

Na závěr je detailně popsán proces udělování azylu v rámci Společného evropského azylového systému (CEAS), který byl zaveden Evropskou unií v roce 1999. Tento popis procesu je obohacen grafickým znázorněním, díky kterému má čtenář této práce možnost lépe se v tomto ne zcela jednoduchém procesu orientovat.

Při zpracování této práce nebyl realizován žádný výzkumný projekt. Celá práce je postavena na popsání azylové politiky Evropské unie, ujasnění některých pojmů souvisejících s tímto tématem, představení některých důležitých dokumentů upravující azylovou politiku EU a detailního popsání procesu udělování azylu.

Seznam zdrojů a použité literatury

Knihy

[1] BALGA, Jozef. *Azylové právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-384-1.

[2] *Asylum and Migration Glossary – A tool for better comparability: European Migration Network*. 2010. ISBN 978-92-79-23336-4.

Elektronické zdroje

[3] *Eurosur* [online]. 2015 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border-crossing/eurosur/index_en.htm

[4] *NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 1052/2013: Evropský systém ostrahy hranic (EUROSUR)* [online]. 2013 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1052&from=EN

[5] *Evropská agentura pro řízení vnějších hranic – Frontex* [online]. 2016 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:l33216

[6] *Institute of International Law: Resolutions Adopted at its Bath Session, September, 1950* [online]. American Society of International Law, 1950 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/2213924?seq=1#page_scan_tab_contents

[7] *Common European Asylum System (CEAS)* [online]. [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/infographics/ceas/ceas_infographics_550px.png

[8] *Asylum as a General Principle of International Law* [online]. 2015 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://ijrl.oxfordjournals.org/content/27/1/3.full

[9] *Declaration on Territorial Asylum* [online]. 1967 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/2312(XXII)

[10] *LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD* [online]. 1992 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html

[11] *Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland* [online]. 1949 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/gg/gesamt.pdf

[12] *Constitution du 4 octobre 1958* [online]. 1958 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/root/bank_mm/constitution/constitution.pdf

[13] *Asylum as a General Principle of International Law* [online]. 2015 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://ijrl.oxfordjournals.org/content/27/1/3.full

[14] *International Law: Asylum* [online]. 2012 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://internationallawu.blogspot.be/2012/11/asylum.html

[15] *Diplomová práce: Mezinárodněprávní úprava postavení uprchlíků* [online]. Olomouc, 2009 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://theses.cz/id/56v74w/45029-216052405.pdf

[16] *Migrace* [online]. [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_migrace

[17] *Žadatelé o azyl: Žádosti o mezinárodní ochranu* [online]. [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://www.unhcr-centraleurope.org/cz/komu-pomahame/zadatele-o-azyl.html

[18] *AZYL, MIGRACE A INTEGRACE: Terminologický slovník* [online]. [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovnik.aspx

[19] *Úmluva o právním postavení uprchlíků* [online]. 1951 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/uprchlici.pdf

[20] *Dublinská konvence* [online]. 1997 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/5/1678-97721a87_d012_4d1b_962d_bc6949220d3f.pdf

[21] *Identification of applicants (EURODAC)* [online]. 2015 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/asylum/identification-of-applicants/index_en.htm

[22] *AZYL: Dublinský systém* [online]. 2016 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://www.mvcr.cz/clanek/dublinsky-system.aspx

[23] *SMĚRNICE: SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2013/32/EU* [online]. 2013 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0032&from=CS

[24] *Úmluva o právním postavení uprchlíků* [online]. 1951 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/uprchlici.pdf

[25] *Common European Asylum System (CEAS)* [online]. [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/infographics/ceas/ceas_infographics_550px.png